

מסורת הש"ס

א) צריך ויבאש'ם לטאף, א) לקמן ק"ג, א) ושי' מוספת בבל תמלא י: ד"ה אלא, א) וצריכת נג: ע"ש גיטין מה, א) סנהדרין אה. לקמן ק"ג, א) לקמן אה, א) ונ' במדבר טז, א) ויקרא א, א) לקמן א, ט) ושי' יושלמי פרק אה קורא הלכה ד, א) ורבה סדר נך נך פרשה לט, א) כד"ה בתרמי פליגי,

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מומצין בשלחין ובר' ד"ה מפרש, ע"י וצחם דף אב ע"ב מוס' ד"ה מנין כהה"ד:

מוסף רש"י

יגקרו. פריי"ר נגליי, לטון (משלי ג) יקרה עובדי נחל ולטון (במדבר טז) מקר לא נעלה (קטן קד), את מוחד. שמגר תפילין (טס). כנפיה מגביות עליה. אינה נלחמת בתערומה אלא כנפיה (טס). הרות הוא כובל. דמוסף הכלל ואין טומצין כה אפילו מנעוד יוס (לקמן נא).

רבינו חננאל

וגזרו שאם נטמא האחד שלא בשעת מלאכה, נטמא גם האחד בכל מקום שרוא. ודוקא אם הן מחבורין עדיין משום טומאה בשעת מלאכה. וגזרו גמי על הזאה שאם יזה על האחד אפילו בשעת מלאכה, לא נטמא האחר אפי"פ שהוא מחובר עמו, משום הזאה שלא בשעת מלאכה, פ"י אם ריאה שהוא בשעת מלאכה על האחד ונטמא גם האחר, יטמא הוא כשיהו על האחד בין וירכותיה יש בו לחלוותיה לעולם ואינו מחננב לעולם ואפילו ערשה מאותו צמר כסות יש בו לחלוותיה. תפילין צריכין גוף נקי. קי"ל כרבא דאמר מחננב לעולם ואפילו ערשה לא יישן בהן. ר' יהודה אומר, אוקימנא בעזרת. טומצין בשלחין ומטלטלין אותן. פירוש שלחין, עזרות גלושין שנגזו צמר ועדיין לא נעבדו.

וגזרו על הטומאה שלא בשעת מלאכה. שהיא חיבור: ועל הזאה שבשעת מלאכה. שלא יהא חיבור. הלכך חיבור לטומאה לעולם ואין חיבור להזאה כלל: לחין מחמם עצמן. מחממות טפי מלחין מחמת משקין שנופלין עליהן משיבשו: ה"ג מוכין לחין מחמם עצמן היכי משכחם לה: ממרטא דיניי אטמי. מנכר הנמרט מנין וירכותיה של בהמה שהוא מלא זיעה והוא לא מעצמו. להכי קרי ליה מרטא דלאו דר גיזה הוא: ברתני' נעורס. דק דק שנוערין מן הפשתן וקורין ארישט"ש: נסורס. שמנסרים הנגרים מן העצים: וצפירות. כגון חטין וקטניות: כנפי יונס. נוטה גבו' שלא יפית. שיכול להעמיד עצמו בשעת הרות: שלא יישן בהן. שמא יפית או יראה קרי. אכל אס יכול להזהר שלא יישן בהן כל הגופים נקיים בהפחה שיכולין להעמיד עצמן: ינקרו אס מומו. שהוא חמת התפילין. ינקרו לשון ניקור עינים: קסדור. מנישטרא"ל שהיה ממונה על כך: כנפי יונס. כדמפרש לקמיה מפני שהם ממות והם מגיזין לישראל והוא להם כנפים ליונה שהיא נמשלת ליונה והמלות כנפים: כנפיה מגיטוס עליה. מן הלנה ומכל עוף ואדם הבא עליה היא נלחמת ומכה כראש גפיה מה שאין דמוסף הכל: ברתני' שלחין. עזרות כמו והפשיט"ו מרגוס ושלח: ומטלטלין אותן. בין שטמן בהן בין שלא טמן בהן דחזו למוגא עלייהו: ואין מטלטלין אותן. דמוקטא הן לטוות ולארוג: כיזר הוא עושה. זה שטמן בהן כיזר יכול קדרתו הואיל ואסור לטלטלן שהרי היא טמונה כולה בהן: נוטל כיסוי. של קדרה שיש תורה כלי עליה. ואף על גב שהן עליה לא איכפת לן דלא נעשית בסיס לכן שאין עשוי אלא לכסות קדרה: כיזר אלעזר בן עזריה אומר קופה מטה על דהה ונוטל. כשכא ליטול הקדרה מטה הקופה על דהה: שמה יטול. הקדרה ויפלו הגיזין שמכאן ומכאן לתוך גומא שישבה בהן ואס ינטרך לחזור ולהטמינה לא יוכל לטלטל גיזין לכאן ולכאן ולעשות גומא להחזירה בתוכה: נוטל ומחזיר. בגמרא"ס מפרש לה: גבו' שלחין על דעה"ב סנן. דמותר לטלטלן שאין עומדין לימכר ולא קפיד עלייהו כי מטנפי וחזי למוגא עלייהו: אכל של אומן. שעומדות למוכרן קפיד עלייהו הלכך לא למוגא קיימי ואין מטלטלין אותן: שלחא

אבל של אומן כיון דקפיד עלייהו לא מטלטלינן להו או דילמא של אומן תנן וכ"ש של בעה"ב אמר להו ר' יונתן בן אלעזר מסתברא של בעה"ב תנן אבל של אומן קפיד עלייהו אמר להו ר' חנינא בר חמא כך אמר ר' ישמעאל בר' יוסי

במה טומנין פרק רביעי שבת

וגזרו רבנן על טומאה שלא בשעת מלאכה. שהיא חיבור: ועל הזאה שבשעת מלאכה. הלכך חיבור לטומאה לעולם ואין חיבור להזאה כלל: לחין מחמם עצמן. מחממות טפי מלחין מחמת משקין שנופלין עליהן משיבשו: ה"ג מוכין לחין מחמם עצמן היכי

וגזרו רבנן על טומאה שלא בשעת מלאכה משום טומאה שבשעת מלאכה ועל הזאה שבשעת מלאכה משום הזאה שלא בשעת מלאכה: בזמן שהן לחין: איבעיא להו ״לחין מחמת עצמן או דילמא לחין מחמת דבר אחר ת"ש לא בתבן ולא בזגים ולא במוכין ולא בעשבים בזמן שהן לחין אי אמרת בשלמא לחין מחמת עצמן מוכין לחין אי אמרת לחין מחמת דבר אחר שפיר אלא מחמת עצמן היכי משכחת לה ממרטא דביניי אטמי והא דתני רבי אושעיא טומנין בכסות יבשה ובפירות יבשין אבל לא בכסות לחה ולא בפירות לחין כסות לחה מחמת עצמה היכי משכחת לה ממרטא דביניי אטמי: ברתני' טומנין בכסות ובפירות בכנפי יונה ובנסורת של חרשים ובנעורת של פשתן^א דקה רבי יהודה אומר בדקה ומתיר בגסה: גבו' א"ר ינאי תפילין צריכין גוף נקי^ב כאלישע בעל כנפים מאי היא אביי אמר שלא יפיה בהן רבא אמר שלא יישן בהן ואמאי קרי ליה בעל כנפים שפעם אחת גזרה מלכות רומי הרשעה גזירה על ישראל שכל המנייה תפילין ינקרו את מוהו והיה אלישע מניחם ויוצא לשוק ראהו קסדור אחד רין מפניו ורין אחריו וכיון שהגיע אצלו נטלן מראשו ואחזן בידו אמר לו מה זה בידך אמר לו כנפי יונה פשט את ידו וגמצאו כנפי יונה לפיכך קורין אותו אלישע בעל כנפים^ג וזמאי שגא כנפי יונה משאר עופות משום דאמתיל כנסת ישראל ליונה שנאמר יכנפי יונה נחפה בכסף וגו' מה יונה כנפיה מגינות עליה אף ישראל מצות מגינות עליהן: בנסורת של חרשין וכו': איבעיא להו רבי יהודה אנסורת של חרשין קאי או אנעורת של פשתן קאי ת"ש דתניא רבי יהודה אומר נעורת של פשתן דקה הרי הוא כזבל ש"מ אנעורת של פשתן קאי ש"מ: ברתני' טומנין בשלחין ומטלטלין אותן בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן כיצד הוא עושה הנוטל את הכסוי והן גופלות ר"א בן עזריה אומר קופה מטה על צדה ונוטל שמה יטול ואינו יכול להחזיר וחכ"א נוטל ומחזיר: גבו' יתיב ר' יונתן בן עבינאי ורבי יונתן בן אלעזר ויתיב ר' חנינא בר חמא גבייהו וקא מיבעיא להו שלחין של בעה"ב תנן מטלטלין לא מטלטלינן להו או דילמא של אומן תנן וכ"ש של בעה"ב אמר להו ר' יונתן בן אלעזר מסתברא של בעה"ב תנן אבל של אומן קפיד עלייהו אמר להו ר' חנינא בר חמא כך אמר ר' ישמעאל בר' יוסי

אבא

ממז. במה טומנין פרק רביעי שבת

ועל הזאה שבשעת מלאכה משום הזאה שלא בשעת מלאכה. מימה דהא גבי מקל שעשאו יד לקורדם קאמר דהוי חיבור לטומאה משמע אכל לא להזאה ואמאי והא לא שיך למגור התם אטו שלא בשעת מלאכה כדאמר לעיל דאדם עשוי לזורקו בין העצים וי"ל דהתם לא הוי חיבור להזאה משום דאפילו בשעת מלאכה לא הוי חיבור דבר תורה דלא חשיב כלל צית יד צסום פעם כיון שהוא עשוי לזורקו כל שעה:

אבא דא בבכסות דחה בר'. נראה דרבי אושעיא פליג אמתני': **כאלישע** בעל כנפים. להכי נקט אלישע דמסתמא

כיון שנעשה לו נס בתפילין היה זהיר בהן והיה לו גוף נקי ומוה טעם אין אנו יכולין ליפטר שהרי צוה אנו יכולין להזהר^א ואין מימה על מה שמנוה זאת רפויה צדינו^ב שגם דימי חכמים היתה רפויה דתניא דפרק ר' אליעזר דמילה (לקמן קל). ר"ש בן אלעזר אומר כל מנוה שלא מסרו עצמן ישראל עליה בשעת גזירת המלכות כגון תפילין עדיין היא רפויה בידם והא דאמרין צפ"ק דראש השנה (דף יא.) פושעי ישראל בגופן קרקפתא דלא מנח תפילין אומר ר"ת דמיידי בנאותן שעושין מחמת מרד ומבזין המלות ושוחקין דרצועה שצידם וצראשם^ג כדאמר ביומא (דף לו:.) פשעים אלו המרדין והא דאמר במדרש תפילין מפני מה לא החזיקו בהן מפני הרמאים אין נראה לר"י דמשום רמאין מנעו מלעשות מנוה^ד אלא ה"פ מפני מה לא החזיקו נאמנות בחדם המניח תפילין וקאמר מפני הרמאין שהיו מניחין תפילין לרמות בני אדם כדמפרש התם מעשה בתלמיד אחד שהפקיד מעותיו אצל אחד שהיה מניח תפילין כשתבע בו אמר להד"ס אמר ליה אותו תלמיד לא נך הפקדתי אלא לתפילין שעל ראשך וי"ע שס: **אביי** אמר שלא יפיה בהן. שיוכל לשמור עצמו מלהפיח עד שיסיר תפילין כדפירש בקונט' אכל לא חייש שמה יסן דאע"ג דפעמים לא יוכל ליזהר משניה ורצא מנצרך גם שיכול להעמיד עצמו בשעה שתאחזו השניה שלא יסן פתאום ומייה אפי נמי מודה דאסור לישן בהן כדתנא דפרק הישן (סוכה טו.) וסס) דאסור לישן בתפילין בין שינת קבע בין שינת עראי:

שלא יישן בהן. משום שלא יפית בהן בשעת שינה או משום היסח הדעת אכל משום קרי אין לחוש^ה כדאמר צפ' הישן (ג"י שס:.) דא"ר יוסי ילדים לעולם חולקין מפני שרגילין בטומאה ופרך לימא קסדר ר' יוסי בעל קרי אסור להניח תפילין ומשני הכא בילדים ונשותיהם עמהם עסקינן

שמה יבאו לירי הרגל דבר אכל משום קרי לא צעי למיסר: נטלרם מראשו. ואף על גב דאמר בסנהדרין (דף עד: עד:) בשעת גזרת המלכות אפי' על מנוה קלה יהרג ואל יעבור ואפילו לשניי ערקתא דמסאנא אסור היינו משום דבשינוי ערקתא מתנהג כעובד כוכבים ודומה שמוציא עצמו מכלל ישראל אכל הכא אינו עושה כלום^ו אלא שאין לו תפילין כראשו שעה אחת והרבה ישראל שאין להם תפילין כמותו: **בנפיה** מגינות ע"ייה. אור"י דאמרין במדרש^ז כל העופות כשהן יגיעין נינוחין ע"ג סלע והיונה בשעה שהיא יגעה פורחת באתח ומינוחת באתח: **בטומנין** בשלחין ומטלטלין איתן. הא דאמר צפ"ק דבילה (דף יא.) נותנין העור לפני הדורסן דהחירו סופן משום מחילתן פי' כדי שישחוט לזורך יו"ט אכל עור דמערב יו"ט משמע התם דאסור לטלטל וצפרק כל כתבי (לקמן קטו:.)^ח קאמר אס מטלטלין חיק הספר עם הספר לא נטלטל עור אגב צמר משמע דעור בלא צמר אסור פירש"י צפרק כל כתבי (ג"י שס.)^ט דהכא מיירי בעור בהמה גסה והתם בעור בהמה דקה דלא חזי למוגא כולי האי ולפירושו האי דבילה נמי מיירי בעור בהמה דקה^י והא דמתן צפ' כל כתבי (דף קב.) פורסין עור גדי על גבי התכה^{יא} כו' כרך לומר לפי דמיירי כשהידו לישיבה^{יב} ור"ת מפרש דהכא מיירי ביצשין^{יג} דחזי למוגא עלייהו^{יד} והתם בלחין^{טו}:

אבא

עין מושפט נר מצוה

א א מיי' פ"ד מהלכות שבת הלכה א:
ב ב מיי' פ"ד מהלכות שבת הלכה א טוש"ע
אור"ח סימן רט סעיף ג:
ג ג מיי' פ"ד מהלכות תפילין הלכה טו סגנו
עשין סב טוש"ע אור"ח סימן לו סעיף ג:
ד ד מיי' פ"ד מהלכות שבת הלכה א:
ה ה מיי' פ"ד מהלכות שבת שס ופכ"ו הל' יב:
סגן לאוין סה טור ש"ע
אור"ח סימן רנט סעיף א:

תורה אור השלם

א 1 חשבון בין שפתים כנפי יונה נחפה בכסף ואברותיה בירקוד רחוק: תהלים סח יד

לעזי רש"י

ארישטי"ר. נעורח. מנישטרא"ל. [מינישטורי"ן]. פקוד. שטור.

מוסף תוספות

א. למניח תפילין בעלמא קאמר בצדקן שיהא נקי בגופו כאלישע וכמו שמפרשי אביי ורבא. מוס' הרא"ש. ב. מהפחה ומשינה. מוס' הרא"ש. ג. בידו הזה. מוס' הרא"ש. ד. כגון. מוס' הרא"ש. ה. שמגנות עליו. מוס' ר"ה י. ד"ה קרקפתא. ו. אבל אם ירא להניח משום דבעין גוף נקי כאלישע בעל כנפים וכו' והוא דרוא כל שעה שגא לא יוכל ליהדר לשמרה כהדרה ובקדושה, הא אפילו אין עליו דין פושעי ישראל בגופן. מוס' ר"ה י. ד"ה קרקפתא. ז. שמראין עצמן כחסידים. מוס' הרא"ש. ח. ומחמת זה רפוחה היא בידם. מוס' הרא"ש. ט. דבעל קרי אינו אסור בהן. רשב"א. י. [ו]במה שנוטל התפילין מראשו אינו נראה כגוי. מוס' הרא"ש. יא. גבי 'מפשיטין את הפסח עד החזה'. מוס' וצחם א: ד"ה מנין. יב. כי ההיא דכל כתבי דגבי כנפי יונה לקמן קטו: ד"ה אמר רב אשי. יד. ואפי' דבהמה דקה. ה"א. טו. וכו דרך העולם להטמין. ריעזרא לקמן קטו: ד"ה אמר רב אשי. טז. שהורשטס היום. ריעזרא לקמן קטו: ד"ה אמר רב אשי. טז. [ו]לא חזו למיוזגא עלייהו. ה"א. ולפר"ת את"ש [וההיא דפורסין עור של גדין. דמיירי ביבשין כי [הכאן]. מוס' וצחם א: ד"ה מנין.

עין משפט
גזר מצוה

בזו א מיי' פכיו מהלטת שבת הלכה יז סמג לאין סה טויע' אר"ח סימן ע"ב שם סעיף כו: י"ח ג מיי' פכיו מהלטת שבת שם סמג שם טור שריע' אר"ח סימן רנ"ט סעיף ז:

◄ •

מוסף תוספות

א. ור' יוסי לטעמיה דאמר לקמן 'א' זה וא' זה מטלטלין אותן'. רמב"ן.
ב. דאי לא דקים ליי, לא הוה צביר מעשה. רמב"ן.
ג. דבביתא דלמאן יד' יוסי אומר אחד זה ואחד זה מטלטלין אותן, יתיר דהתם כשיחדו לישיבה והכא כשלא יחדו' ופ"ה מותר לטלטלו בשבת והא דאמר רבא דאיש כל הכלים (לקמן קכג). מדלענין טומאה לאו מנא הוא לענין שבת נמי לאו מנא הוא גזי מחט שניטל חורה או עוקצא' ה"פ מדלענין טומאה לאו מנא הוא אפי' ע"י יחוד דניטל חורה או עוקצא טהורה ולא מהני זה יחוד והא דתנן במסכת כלים צפרק י"ג (משנה ה) מחט שניטל חורה או עוקצא טהורה ואם התקינה למיתוח טמאה אומר ר"י דהתם מייירי כשעשה זה שום שינוי ותיקון למיתוח אצל ציחוד צעלמא למיתוח אינה טמאה אצל היכא דהוי מנא לענין טומאה ע"י יחוד לגזי שבת הוי מנא צלא יחוד וכן משמע התם דקאמר תרגמא אפי' אליבא דרבא צלמיי דזימנין צימילין עלייהו ומשוי' לאו מנא להכי מותר לטלטלה אע"ג דאכתי לא אימליץ עלה והיא טהורה:
ארבעים אבות מלאכות חסר אחת כנגד מי.
דהרבה מלאכות יש דדמיין להדדי והוה לן למחשביניהו כולן כאחת כפיין צפרק כלל גדול (לקמן עג:) היינו זורה היינו צורר היינו מרקק ומשום חילוק מועט שצינייהם לא הוה מחלקינן להו אי לאו דקיס להו דל"ט מלאכות הן כנגד שום דבר לכך צעי כנגד מי:
כנגד כל מלאכה שבתורה.
כאזורה נראה דליף נמי ממשכן ששני לכן נסמכה פרשת שבת לפרשת משכן ועוד דלי לא יליף ממשכן א"כ היכי ידעינן לדידיה הי נינהו אצות מלאכות והי מולדות^[א] דאין סבא לומר שמדעתם ציררו מלאכות ההשגות ועשאום אצות^[ב] ועוד דזהדיא תנן לקמן בהזורק^[א] המושיט חייב שכן היתה עבודה הלוים' אלא^[א] לפי שיש^[ב] מלאכות דומות זו לזו^[ג] ואנו עושין שתיין אצות כגון מרקק וצורר לכן^[ד] חלקום חכמים להשלים מנין מלאכות שבתורה הואיל וחלוקות קלת זו מזו ואי אפשר לומר כן דלא פליג

◄ •

רב נסים גאון

וְלֹא אִמְרוּ עֲבוּדֵיךָ אֵלַּא לַעֲשׂוֹן טוּמְאָה בְּבִלְבַּד. עֵינֶיךָ דְּלִילִי מִישׁתַּבַּח בְּמַסַּכַּת חוּלִין בִּפְי' הַעוֹר וְהַרְוֹסִים וְדָן קַבֵּל וְכוּלָן שְׂעִיבֵין או שְׁהִילֵךְ בָּהֶן כִּדִּי עֲבוּדָה טְהוּרִין. וּבְחֻשְׁפֹּתָא וְכוּלָן שְׂעִיבֵין וְשִׁהִילֵךְ בָּהֶן כִּדִּי עֲבוּדָה טְהוּרִין מִשּׁוּם עוֹר. אֲחִימַיָּה הוּא מוֹרְבֵן בַּר יוֹמִיָּה לְרַבָּא. זֶה הַתְּלָמִיד אִמְרוּ עָלָיו בְּאֻרְחוֹ הָיוּם נִכְסֵים לְבִית הַמֶּדְרֵשׁ עַל כֵּן קָרוּ לֵיהּ בַּר יוֹמִיָּה. וְעִיּוּבָא בִּי לְבִית הַמֶּדְרֵשׁ ור' יוסי הגלילי שמו. וכבר היה רב אידי אבוי דר' יעקב בר אבוי קרי ליה בר בי רב דדי יומא. כמו שאמרו (תנינא דף ה) בר אידי אבוי דר' יעקב בר אידי הוה רגיל דהוה אתי תלתא ירחין באורחא. הוה קאי חד יומא בכי רב והדר אויל תלתא ירחין באורחא הוה קאי חד יומא באשפוזיה והדר אתי. הוה קא קרי ליה בר בי רב דחד יומא. חלש דעתיה קרי אנפשיה [איוב יב] שחוק לרעהו אחיה, אמר ליה ר' יוחנן במטותא מינך לא תעניש רבנן, נפק ר' יוחנן ודרש [ישעיה נח] ואותי יום יום ידרושון וכי ביום דורשין אותו וכלילה אין דורשין אותו, אלא לומר לך כל העוסק בתורה אפילו יום אחד בשנה לשמה מעלה עליו הכתוב כאילו עוסק כל השנה כולה. סליק פירק במה טומנין

ממו:

אבא שלחא. פרי"ח ואמר הביאו לי שלחין צבצת" והלכה כר' יוסי דקי"ל מעשה רב^א וכן נראה דלי צחול מייירי כדפי' צקונטי' ולא מיימי ראייה אלא דלומן נמי לא קפיד טפי הוה ליה לאתויי דר' יוסי אצוה דשרי לקמן בזהדיא של אומנ^א: **לא** אמרו

עבודין אלא לענין טומאה בלבד. פריש"י שאין עור מקבל טומאה עד לאחר עיבוד ואם תאמר והא אמר צוצחים צפ' דם חטאת (דף גג: וסס)^א מניין לרצות עור משהופשט תלמוד לומר אשר יזה עליה כתובס יכול אף עור שלא הופשט תלמוד לומר צגד מה צגד מקבל טומאה אף כל דבר המקבל טומאה משמע דעור משהופשט מקבל טומאה^ב ויש לומר דהתם כשיחדו לישיבה והכא כשלא יחדו' ופ"ה מותר לטלטלו בשבת והא דאמר רבא דאיש כל הכלים (לקמן קכג). מדלענין טומאה לאו מנא הוא לענין שבת נמי לאו מנא הוא גזי מחט שניטל חורה או עוקצא' ה"פ מדלענין טומאה לאו מנא הוא אפי' ע"י יחוד דניטל חורה או עוקצא במסכת כלים צפרק י"ג (משנה ה) מחט שניטל חורה או עוקצא טהורה ואם התקינה למיתוח טמאה אומר ר"י דהתם מייירי כשעשה זה שום שינוי ותיקון למיתוח אצל ציחוד צעלמא למיתוח אינה טמאה אצל היכא דהוי מנא לענין טומאה ע"י יחוד לגזי שבת הוי מנא צלא יחוד וכן משמע התם דקאמר תרגמא אפי' אליבא דרבא צלמיי דגלמיי דזימנין צימילין עלייהו ומשוי' לאו מנא להכי מותר לטלטלה אע"ג דאכתי לא אימליץ עלה והיא טהורה:

ארבעים אבות מלאכות חסר אחת כנגד מי.

דהרבה מלאכות יש דדמיין להדדי והוה לן למחשביניהו כולן כאחת כפיין צפרק כלל גדול (לקמן עג:) היינו זורה היינו צורר היינו מרקק ומשום חילוק מועט שצינייהם לא הוה מחלקינן להו אי לאו דקיס להו דל"ט מלאכות הן כנגד שום דבר לכך צעי כנגד מי:

כנגד כל מלאכה שבתורה.
כאזורה נראה דליף נמי ממשכן ששני לכן נסמכה פרשת שבת לפרשת משכן ועוד דלי לא יליף ממשכן א"כ היכי ידעינן לדידיה הי נינהו אצות מלאכות והי מולדות^[א] דאין סבא לומר שמדעתם ציררו מלאכות ההשגות ועשאום אצות^[ב] ועוד דזהדיא תנן לקמן בהזורק^[א] המושיט חייב שכן היתה עבודה הלוים' אלא^[א] לפי שיש^[ב] מלאכות דומות זו לזו^[ג] ואנו עושין שתיין אצות כגון מרקק וצורר לכן^[ד] חלקום חכמים להשלים מנין מלאכות שבתורה הואיל וחלוקות קלת זו מזו ואי אפשר לומר כן דלא פליג

מדקאמר בסמוך תניא כמ"ד כנגד עבודות המשכן משמע דפליגי ועוד למאן דלית ליה דרשא דמלאכת ומלאכה מנא ליה דחשיב זורה וצורר בשתיים ועוד לקמן משמע דמטעם דכנגד עבודות המשכן גרידא^ש אית לן לאחשזיניהו צתרמי דקאמר אציי ורצא צפרק כלל גדול (לקמן עג:) כל מילתא דהויא צמשכן אע"ג דאיכא דדמיא לה חשיב לה: **הם העלו קרשים בו'.** אפילו רבנן דפליגי ארצי יוסי' צרבי יהודה^ט גזי נעץ קנה צרשות הרצים וצראשו טרסקל ולית להו גוד אחית מודו צעגלה שהיא רשות היחיד כיון דעגלה גופה יש אורכך צוקיפה עשרה ורוחצ ארצעה אע"פ שתחתיה רשות הרצים וצריש כל גגות (עירובין פט.) [ד"ה צמחיות] הארמתי יותר: **ואתם אל תבניסו.** ואפ"ה לא הויא אצ דכדרישית לעיל (דף ג:) ד"ה פשטן: אלא

במה טומנין פרק רביעי שבת

שלחא הוה. אומן לעצד עורות: **ואמר.** צחול: **הביאו שלחין ונשכ עליהן.** אלמא לא קפיד: **דקפיד עליהו.** שמא יתקלקלו: **ולא אמרו עבודין.** לא הוזכרו לחלק צין עבודין לשאינן עבודין: **אלא לענין טומאה.** דעבודין מקבלין טומאה ולא שאינן עבודין: **לפלוג צדידה.** בטלטול גופיה איכא לפלוגי צאל אומן צין עבודין לשאינן עבודין דעבודין קפיד עלייהו: **בד"א.** דעבודין מותר לטלטלן צאל צעה"צ אצל של אומן מאחר שעצדן קפיד עלייהו: **כולה צצעה"צ איירי.** ומאחר לפלוגי צצעה"צ דאיירי ציה ולא אשכח לפלוגי אלא לענין טומאה ואי שצקיה לצעה"צ דאיירי ציה ונקט אומן^ט מפסקה למילמיה טפי מדשהתא: **הדור יצני.** הנך רבנן דלעיל: **כנגד עצודות הפשטן.** אותן המנויות שם צפרק כלל גדול^ט היו צריכינן למשכן ופרשת שבת נסמכה לפרשת מלאכת המשכן ללמוד הימנה: **שצפור.** שכתוצים צכל הסורה והכי קאמר קרא (שמות ט) לא תעשה כל מלאכה כמנין כל מלאכה שצמורה: לא זו משם.^ט לא ידענא היכא איתמר. ומיהו [אפשר"] לענין וי"ו דגחון אמר מדפרכינן לה נמי צקדושין^ט גזי וי"ו דגחון ומתרגלינן אינהו הוו צקיא צחסרות ויתרות ש"מ לענין אומיות איתמר והכא ליכא לשנויי הכי: **משום דמיצי והמלאכה היסה דים.** ואי מנינן לתרישיהו הוו ארצעים ומדחנן אצות מלאכות ארצעים חסר אחת איכא חד דלא למנינא וצבני תרי דאיכא למימר דלא מלאכה נינהו ולא ידענא לה מניייהו נפיק והכי ונא מיציעא ליה והמלאכה היתה דים ממנינא היא ומלאכה ממש קאמר והכי קאמר המלאכה שהיו עושין היו עושין די לא פחות מן האורך ולא יומר מן האורך כגון רידודי טמין לציפוי הקרשים לדי היו מרדדין אותם וכן צטווי של יריעותיו^ט והאי לעשות מלאכתו הוה דמפיק ומסייע לנאמן דלאר צמסכת סוטה (לו:) לעשות צרכיו נכנס לשכב עמה אלא שנרצתה לו דמות דיוקנו של אציו ואמר לו עמידין אחיך ליכתב על אצני אפוד צרנך שימנה שמך צמינייהם כו' או דילמא האי לעשות מלאכתו מלאכה ממש הוא ומסייע לה לאריך: **והאי והמלאכה היסה דים.** לאו מלאכה היא אלא דמשמע קרא בזהצת מדצה וכמאן דאמר שלימא ליה עצידתא מלאכת ההצאה שלא היו צריכינן עוד וכל מידי דרמי עליה דאינש קרי ליה עצידתא כדאמרין צמסכת סוטה (דף גג.) צטילת עצידתא דאמר סגאה לאיתיותא להיכלא ואינו אלא צא

דאמר רבא אב"י מרה"י לרשות היחיד מאי קא רב אדא בר אהבה מרשות היחיד לרה"י דרך רשות הרבים: בגיזי צמר ואין מטלטלין: אמר רבא ג'לא שנו אלא שלא טמן בהן אבל טמן בהן מטלטלין אותן איתיביה ההוא מרבנן בר יומיה לרבא טומנין בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן כיצד הוא עושה נוטל צישול סמנין אלא דנקט סידורא דפת והכי מפרש צפרק כלל גדול (לקמן דף עד:): **קרקע.** רשות הרצים: **עגלה.** רשות היחיד שגובהה י' ורחבה ד': **דך רשות הרצים.** דאזיר קצין העגלות רשות הרצים: **אצל עמן צהן מעלעלין אומן.** קס"ח השתא דמילי מילי קמני מנתינין ולאזי אהנך דטמן צהן קאי: **הסוא מרבנן צר יומיה.** אותו היום צא לצית מדרשו תחלה"ע: נוטל

צישול סמנין אלא דנקט סידורא דפת והכי מפרש צפרק כלל גדול (לקמן דף עד:): **קרקע.** רשות הרצים: **עגלה.** רשות היחיד שגובהה י' ורחבה ד': **דך רשות הרצים.** דאזיר קצין העגלות רשות הרצים: **אצל עמן צהן מעלעלין אומן.** קס"ח השתא דמילי מילי קמני מנתינין ולאזי אהנך דטמן צהן קאי: **הסוא מרבנן צר יומיה.** אותו היום צא לצית מדרשו תחלה"ע: נוטל

צישול סמנין אלא דנקט סידורא דפת והכי מפרש צפרק כלל גדול (לקמן דף עד:): **קרקע.** רשות הרצים: **עגלה.** רשות היחיד שגובהה י' ורחבה ד': **דך רשות הרצים.** דאזיר קצין העגלות רשות הרצים: **אצל עמן צהן מעלעלין אומן.** קס"ח השתא דמילי מילי קמני מנתינין ולאזי אהנך דטמן צהן קאי: **הסוא מרבנן צר יומיה.** אותו היום צא לצית מדרשו תחלה"ע: נוטל

צישול סמנין אלא דנקט סידורא דפת והכי מפרש צפרק כלל גדול (לקמן דף עד:): **קרקע.** רשות הרצים: **עגלה.** רשות היחיד שגובהה י' ורחבה ד': **דך רשות הרצים.** דאזיר קצין העגלות רשות הרצים: **אצל עמן צהן מעלעלין אומן.** קס"ח השתא דמילי מילי קמני מנתינין ולאזי אהנך דטמן צהן קאי: **הסוא מרבנן צר יומיה.** אותו היום צא לצית מדרשו תחלה"ע: נוטל

צישול סמנין אלא דנקט סידורא דפת והכי מפרש צפרק כלל גדול (לקמן דף עד:): **קרקע.** רשות הרצים: **עגלה.** רשות היחיד שגובהה י' ורחבה ד': **דך רשות הרצים.** דאזיר קצין העגלות רשות הרצים: **אצל עמן צהן מעלעלין אומן.** קס"ח השתא דמילי מילי קמני מנתינין ולאזי אהנך דטמן צהן קאי: **הסוא מרבנן צר יומיה.** אותו היום צא לצית מדרשו תחלה"ע: נוטל

צישול סמנין אלא דנקט סידורא דפת והכי מפרש צפרק כלל גדול (לקמן דף עד:): **קרקע.** רשות הרצים: **עגלה.** רשות היחיד שגובהה י' ורחבה ד': **דך רשות הרצים.** דאזיר קצין העגלות רשות הרצים: **אצל עמן צהן מעלעלין אומן.** קס"ח השתא דמילי מילי קמני מנתינין ולאזי אהנך דטמן צהן קאי: **הסוא מרבנן צר יומיה.** אותו היום צא לצית מדרשו תחלה"ע: נוטל

מסורת הש"ס

א) צ"ק ב. לקמן עג. וש"י,
ב) ונשי מיי"ט שבת פ"ו מ"ב
ג) כד"ה אצות ועי' מדרשו
ד) רמב"ן ורשב"א בשם פיר"ח,
ה) קידושין ג ע"ש,
ו) סוטה לו:,
ז) ס"א מספקא,
ח) [לקמן עג:],
ט) כס"א לתא כפשה,
י) [דף ג:]
יא) ועי' רש"י בעי"ז,
יב) נפי' אחר רב אידי הוה דקוה קרי ליי צר בי רב דמי יומא צמנינה ה:
יג) עיין,
יד) [דף לו:]
טו) לעיל ה. לקמן קא.

◄ •

תורה אור השלם
1 יחזי בדיוסן הוה וקבא הביקה לעשות מלאכות ואין איש צדקה הדיח שם בבית:
בראשית לט יא
2 והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אתה ודותר:
שמות לו ז

◄ •

גליון הש"ס

רש"י ד"ה לא זו ידענא ב'. עיין בריכות דף ס ע"ב
רש"י ד"ה מאן שמעת ליה ע"ש

◄ •

מוסף רש"י

לא זו משם. לא אפשר היכא (עירובין ז.)

◄ •

רבינו חננאל

אבא שלחא. פירוש עורות היה. וקבלנו מרביתנו דהילכתא כר' יוסי דקיי"ל מעשה רב. ואמר ר' שימנאל בר' יוסי אבא שלחא הוה ואמר הביאו שלחין ונשכ עליהן. נמצא כי עשה מעשה כשמועתו דתניא עורות של בעל הבית מטלטלין אותן, של אומן אין מטלטלין אותן, ר' יוסי אומר זה וזה מטלטלין. הילכך עורות של אומן הואיל וראויין לישב עליהן ואין נפסדין אינו מקפיד עליהן ומותר לטלטלן. אבל טמין של אומן הואיל ואם ישב עליהן נפסדין הילכך קפיד עליהן ואסור לטלטלן. אמר ר' תיננה הא דתנן אבות מלאכות ארבעים חסר אחת כנגד עבודות המשכן. ותניא בחותיה אין חייבין אלא על מלאכה שצריצא בה היתה במשכן. כיצד הן דעו וקציו והעלו קרשים מרקע לעגלה אחת לא תורנו ולא תקצרו כו'. הא תנתן אבות מלאכות ארבעים חסר אחת כו', ואי' יומתן בן איעזר כנגד מלאכת ומלאכה שבתורה^[א] והן ס"א, כשצוציא ג' מלאכות הכתובין בויכולו השמים, ור' שכתוב בהן ועשית ויעשה ותעשה, ולרגל המלאכה, וי"ג שכתוב כל מלאכת עבודה הרי כ"א, נשארו מ' ובכללם ששת ימים תאכל מצות וכו' לא תעשה מלאכה. ולמה זאת, כי בפירוש אמרו בתלמוד א"י שבא זה הכתוב להשלים ל"ט מלאכות בתורה, ויש מי שמוציא מכלל אלו מ', ומאחר שיש חיות לעשות מלאכתו, ונשארו ל"ט, ויש מי שמוציא והמלאכה היתה דים, ולדברי הכל נשארים ציט מלאכות. פסי' בגיזי צמר ואין מטלטלין אותו.

ט) עי' רש"ן סימן ע"ג שצמח' העבד דברי ה"ר מ"ש כאן ונחמנין ונשכבי' ט"ס.